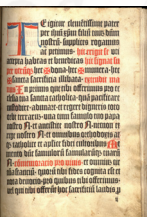
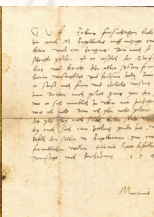

PĒC PIECIEM MIRKĻIEM 100 gadi

Bibliotēku dārgumi

Izstāde veltīta Latvijas Universitātes 95. gadadienai

Pēc 5 mirkļiem 100 gadi: bibliotēku dārgumi

Universitāšu bibliotēkas ir augstskolu intelektuālo vērtību, zinātnes sasniegumu, kā arī pasaules kultūras vēsturiskā mantojuma glabātājas. To lielākā bagātība ir bibliotēku pašu veidotas vai no īpašnieka iegūtas kolekcijas ar zinātnisku un kultūrvēsturisku nozīmību universitātes, Latvijas, Eiropas un pasaules kontekstā. Bibliotēku krājumu lepnums ir unikālās speciālās kolekcijas: seniespiedumi, pergamenti, retas grāmatas, attēlizdevumi un rokraksti. Tā ir krājuma daļa, kas veido bibliotēku unikalitāti.

Five moments till 100 anniversary: Library Treasures

The University's libraries are the higher schools' intellectual values, scientific achievements as well as the world's cultural and historical heritage's keeper. These treasures represent collections created by libraries themselves or obtained from owners and contained the scientific and historical significance in the context of university, Latvia, Europe and the world as well. The libraries' stock pride are the unique special collections: ancient prints, parchments, rare books, graphic documents and manuscripts. This part of the collection creates the library's uniqueness.

Pergamenti

Izstādē aplūkojami pergamenti, kas radīti laikā no 14. līdz 17. gadsimtam. Manuskripti ir latīņu, vācu un spāņu valodā. Ģeogrāfiskās izcelsmes identificētie pergamenti saistīti ar tagadējo Austrijas teritoriju, Spāniju, Vāciju, Zviedriju un Itāliju. Pergamentu kolekciju veido liturģiska satura un laicīga satura teksti. Liturģiska satura pergamenti ietver fragmentus no liturģiskām grāmatām, breviāriem, reliģiskiem dziedājumiem, misālēm un psaltērijiem.

Laicīgo tekstu grupa aptver dažāda satura dokumentu fragmentus, kas saistīti ar mantojuma sadali un dižciltības titula apstiprināšanu. Dokumentu fragmentos ir informācija par zemes īpašumiem Vīnes apkārtnē un Toskānas apgabalā, kā arī 17. gadsimta Zviedrijas provinču ienākumu un izdevumu pārskats.

Parchments

The exhibition comprises parchments originating from the 14th to 17th centuries. The manuscripts are written in Latin, German, and Spanish and the parchments, which are identified by country of origin, are related to the territories of present-day Austria, Spain, Germany, Sweden and Italy. The collection of parchments consists of liturgical and secular texts. The parchments with liturgical content include fragments from liturgical books, breviaries, religious chants, misals, and psalters.

The group of secular texts comprises fragments from documents of various content concerning inheritance allocation and confirmation of nobility title. The fragments of documents contains information on landed property in the Vienna area and the Tuscany region, as well as a report on income and expenditure of the provinces of Sweden in the 17th century.

Liturģiskā grāmata. Fragments ar Sv. Mārtiņam veltītiem dziedājumiem. 14. gs. Responsorijs „Martinus sacerdos”, antifons „Domine deus noster cuius gratia beatus Martinus”

Liturgical book. A fragment of the chants dedicated to St. Martin. 14th century. Responsory „Martinus sacerdos”, antiphon „Domine deus noster cuius gratia beatus Martinus”

Gravīras

Izstādē aplūkojamas unikālas Napoleona dibinātā Ēģiptoloģijas institūta izdoto oriģinālgravīru kolekcijas „Description de l'Égypte, ou, Recueil des observations et des recherches qui ont été faites en Égypte pendant l'expédition de l'armée française” (Ēģiptes apraksts jeb piezīmju kolekcija, kas veidota Ēģiptē Francijas armijas ekspedīcijas laikā) 2. izdevuma gravīras.

Vēsturiski ilustratīvo, dokumentāli precīzo un mākslinieciski vērtīgo gravīru kolekciju veidojuši vairāk nekā 150 franču zinātnieki Napoleona Ēģiptes ekspedīcijas laikā no 1798. līdz 1801. gadam. Pēc ekspedīcijas ap 2000 mākslinieku, kartogrāfu, burtliču un ap 400 gravieru sagatavoja 19. gadsimta šedevra izdevumu, kas nāca klajā Parīzē laikā no 1821. līdz 1829. gadam.

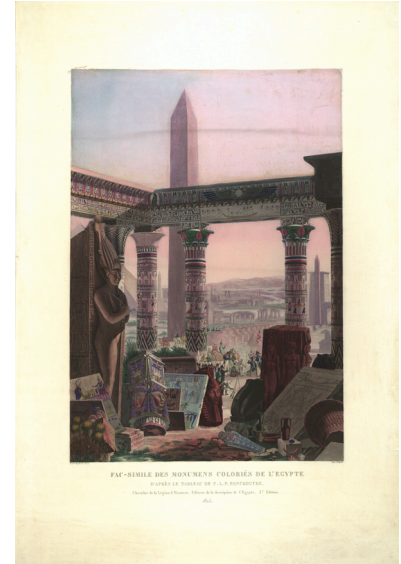
Gravīras sniedz nozīmīgu informāciju par Ēģiptes vēsturi dažādos laika posmos, par kultūras pieminekļiem un Napoleona militāro akciju Ēģiptē. Tās ir detalizētākais Ēģiptes teritorijas un tās pieminekļu raksturojums.

Engravings

The exhibition displays prints from the unique engravings collection; „Description de l'Égypte, ou, Recueil des observations et des recherches qui ont été faites en Égypte pendant l'expédition de l'armée française” („Description of Egypt, or the collection of observations and research which were made in Egypt during the expedition of the French Army”) 2nd edition, issued by the Institute of Egyptology, which was founded by Napoleon.

This historically picturesque collection of engravings, which is documentarily accurate and artistically valuable, was created by more than 150 French scientists during Napoleon's expedition to Egypt from 1798 to 1801. After the expedition about 2000 artists and technicians, mainly cartographers and typesetters but including about 400 engravers, set up a masterpiece edition of the 19th century which was published in Paris from 1821 to 1829.

The engravings present a substantial information source about the history of Egypt, during various time frames, cultural monuments and Napoleon's military campaign in Egypt. It is the most detailed description of the territory of Egypt and its monuments.

Ēģiptes krāsainu pieminekļu faksimils pēc C.L.F. Panckouke, Goda Leģiona ordeņa kavaliera, Ēģiptes aprakstu izdevēja gleznas. 1820

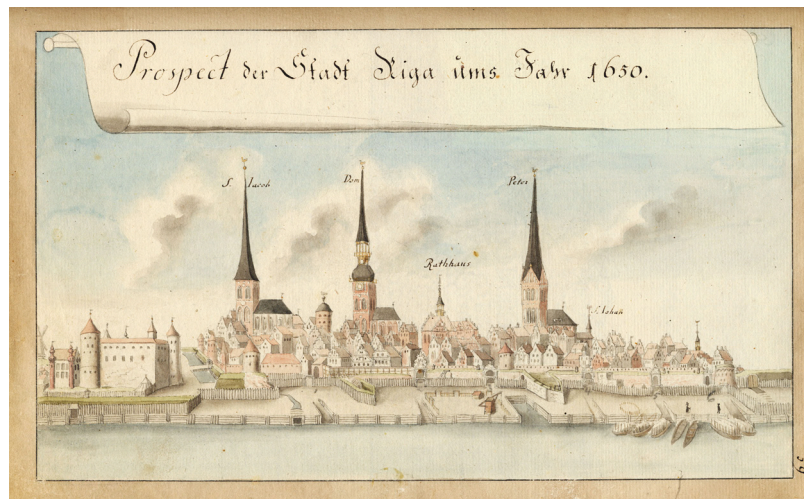
Facsimil of the coloured monuments of Egypt: from the painting by C.F.F. Panckoucke, Knight of the Legion of Honour, and publisher of the description of Egypt. 1820

Attēlizdevumi

Izstādē aplūkojami unikāli attēlizdevumi no Johana Kristofa Broces, Ernesta Felsberga un LU Mākslas kabineta kolekcijām. Nozīmīgu vietu izstādē ieņem Baltijas vietu attēli. Izstādē apskatāmas 19. gadsimta Vidzemes, Kurzemes un Igaunijas kultūrvēsturisku ainavu gravīras (W. S. Stavenhagen „Album baltischer Ansichten”), 20. gadsimta pirmās puses Kurzemes un Lietuvas pilsētu atklātnes, Cēsu un Rīgas ēku un to iekšskatu fotogrāfijas (piemēram, viesnīcas „Roma” interjers). Attēli vizuāli dokumentē vēsturiski nozīmīgus notikumus un objektus, kas laika gaitā zuduši un neatgriezeniski gājuši bojā.

Graphic materials

The exhibition offers unique visual materials from the collections of Johann Christoph Brotze, Ernest Felsberg and Art Cabinet of University of Latvia. Worthy of note are pictures of Baltic places. The exhibition features steel-engraved reproductions of the views of heritage value of Vidzeme, Kurzeme and Estonia („Album baltischer Ansichten” by W.S. Stavenhagen), postcards of cities in Kurzeme and Lithuania from the first half of the 20th century, photographs of buildings and their interiors in Riga and Cēsis (e.g., the interior of the hotel „Roma”). The images have visually recorded events and objects of historical significance, physically vanished now and irreversibly perished.

Rīgas skats ap 1650. gadu
Panorama of Riga circa 1650

Johana Kristofa Broces (1742-1823) kolekcija

The collections of Johann Christoph Brotze (1742-1823)

„Sammlung verschiedner Liefländischer Monumente, Prospecte, Wapen, etc.”

Kartes

Bibliotēku krājumā atrodas karšu atlanti, mapes un dažādos izdevumos publicētās kartes no 15. gadsimta. Krājumos saglabātā kartogrāfiskā informācija ir ļoti plaša – no apdzīvotu vietu plāniem līdz pat pasaules kartēm. Vieni no nozīmīgākajiem ir mūsdienu kartogrāfiskās sistēmas pamatlicēju – izcilo 16. gadsimta flāmu kartogrāfu A. Ortēlija un G. Merkatora sastādītie atlanti, kuros publicēta pirmā Livonijas karte. Izcils poligrāfijas izdevums ar kolorētām kartēm ir Antverpenes ģeogrāfa A. Ortēlija atlants „Theatrum oder Schawplatz des Erdbodems”, kas izdots 1573. gadā un atspoguļo visu pasauli.

Maps

The Library collections contain separate atlases and maps, and maps published in different publications from the 15th century. The cartographic information preserved in the collection is very diverse from plans of small locations to maps of the world. The atlases made by the 16th century Flemish cartographers A. Ortel and G. Mercator, founders of the modern cartographic system, are among the most important atlases of the collection. The first map of Livonia was published by them. A. Ortel's atlas with coloured maps „Theatrum oder Schawplatz des Erdbodems”, a sample of typographical excellence, was published in 1573 and shows the whole world.

Baltija

Baltic (Ortelius A. Theatrum oder Schawplatz des erdbodems. Antwerpen, 1573)

Iespieddarbi

Speciālās kolekcijas ir bibliotēkas „sirds” un krājuma lepnums, kas atšķir akadēmiskās un zinātniskās bibliotēkas no citām bibliotēkām. Vērtīgie izdevumi, kas glabājas speciālos krājumos, kalpo gan kā „gara maize” zinātniekiem, gan mācību materiāls un iedvesmas avots studentiem un citiem interesentiem. Bibliotēku speciālās kolekcijas ir galvenokārt reto izdevumu un rokrakstu kolekcijas.

Izstādē atklāj speciālo kolekciju dažādību. Izstādē apskatāmi unikāli izdevumi no LU Akadēmiskās bibliotēkas: senākā inkunābula - lapa no latīņu valodas mācību grāmatas „Catholicon” (iespējams 1460. gads) un vienīgie līdz šim zināmie eksemplāri pasaulē - 1500. gadā Lībekā uz pergamenta iespiestā „Missale Viburgense” un Venēcijā 1496. gadā izdotais „Plenarium”. Līdzās ārzemēs izdotajām grāmatām, izstādē aplūkojami latviešu grāmatu kolekcijas pirmsākumi: G. Manceļa 17. gadsimta sastādīto darbu izdevumi, tipogrāfa N. Mollīna darbi, kā arī J. G. Vilkena tipogrāfijā 1689.–1695. gadam iespiestā Bībele E. Glikas tulkojumā.

Pirmo reiz plašāka publika tiek iepazīstināta ar LU rektora un profesionālā mākslas vēsturnieka Ernesta Felsberga (1866–1928) kolekciju. Profesors E. Felsbergs bija arī LU Mākslas kabineta ekspozīcijas veidotājs. Pateicoties E. Felsberga entuziasmam un iniciatīvai, LU Mākslas kabinets ieguva bagātu priekšmetu un grāmatu kolekciju. Kolekcijas tematika ir pasaules mākslas vēsture, ietverot klasiskos mākslas vēstures izdevumus, literatūru par antikās pasaules mākslu, senās Ēģiptes kultūras mantojumu un tā arheoloģisko izpēti, darbus par renesanses māksliniekiem un citus izdevumus. Šie izdevumi ir noderīgi mākslas studijām par dažādiem laikmetiem un mākslas nozarēm. E. Felsberga un LU Mākslas kabineta grāmatu un attēlu kolekcija ir plašākā un vērtīgākā šāda veida kolekcija 20. gadsimta sākumā Latvijā.

LU Bibliotēka izstādē piedāvā iepazīties ar izcila valodnieka etnogrāfa, etnologa, folklorista un sinologa Pētera Šmita (1869–1938) kolekciju. P. Šmita kolekcijas vislielāko vērtību un saturisko nozīmīgumu veido darbi austrumpētniecībā: sinoloģijā, mandžūristikā, altaistikā, mongolistikā, japānistikā u.c. Dāvinājumā atrodami unikāli izdevumi Sibīrijas un Krievijas Tālo Austrumu tautu valodās un šo valodu mācīšanas metodiskie līdzekļi. Kolekcija ietver izdevumu tekstus ķīniešu, mandžūru, japāņu, mongoļu, evenku (tungusu), udeheju, nanaju u.c. valodās. Kolekcijas pērles ir ķīniešu un mandžūru grāmatas un manuskripti, īpaši ksilogrāfi.

Printed matters

The special collections are the heart of the library and the pride of its holdings, as it makes the distinction between academic and scientific libraries and other libraries. The valuable editions from the special stock serve both as the spiritual bread for scientists, and as scholastic material and the source of inspiration for students and other persons who are interested in its content. The special collections of libraries are mainly considered to be collections of rare editions and manuscripts. This exhibition reveals a diversity of various special collections. There are sightworthy unique items from the Academic Library of UL – a leaf from the Latin textbook „Catholicon” (probable 1460) and the only

known exemplars worldwide – „Missale Viburgense”, printed in 1500 in Lübeck on the parchment, and „Plenarium”, issued in 1496 in Venice. Together with the books printed abroad, you can see there the beginning of the collection of Latvian books: editions of the 17th century Latvian books written by G. Mancelius, books printed by typographer N. Mollin, as well as E. Glück’s translation of The Bible, printed in J.G. Wilcken’s typography in 1689-1685.

For the first time the collection of the Rector of UL and professional art historian Ernst Felsberg (1866-1928), is presented for the public at large. Professor E. Felsberg had also been the creator of the exposition of the Art Cabinet of the University of Latvia. Thanks to the enthusiasm and initiative of E. Felsberg, the Art Cabinet of the University of Latvia obtained a generous collection of art objects and books. The subject-matter of the collection is art history of the world, including classical editions of art history, literature on antique art, cultural heritage of ancient Egypt and its archaeological research, works about Renaissance artists and other editions. These editions are suited to art studies of various periods and art fields. The books and graphic materials of E. Felsberg’s and the Art Cabinet of the UL collection is the most comprehensive and valuable collection of this kind at the beginning of the 20th century.

The Library of UL offers to get acquainted with the collection of the outstanding linguist, ethnographer, ethnologist, folklorist and sinologist Peter Schmidt (1869-1938). The most significant value and content relevance of P. Schmidt’s collection constitutes works on Oriental studies: sinology, manjuristics, altaistics, mongolistics, japanistics etc. There are unique editions in languages of Siberian and Far East Russia folks, and the first methodical aids of teaching these languages. The donation includes texts in Chinese, Manchu, Japanese, Mongol, Evenki (Tungus), Udekhe, Nanai and other languages. The pearls of this collection are rare Chinese and Manchu books and manuscripts, especially woodcuts.

Missale Viburgense. Lübeck, 1500 (pasaulē vienīgais eksemplārs)
(the only copy in the world)

Rokraksti

Izstādē aplūkojamā rokrakstu kolekcija aptver laika posmu no 13. gadsimta. Senākās rokrakstu grāmatas „Psalterium Davidis” un „Parabola Salomonis” iegūtas no kādreizējiem Rīgas katoļu klosteriem. Tās izceļas ar savu māksliniecisko noformējumu, daudzkrāsainiem un zeltītiem iniciāļiem.

Bibliotēkās glabājas Baltijas kultūrvēsturei nozīmīgi materiāli, hronikas, ģenealoģijas, ceļojumu apraksti, dienasgrāmatas.

Rokrakstu krājuma lielu daļu veido latviešu zinātnieku, rakstnieku, valodnieku, folkloristu, kultūras darbinieku rokraksti, sākot ar K. Firekera latviešu valodas vārdnīcas 17. gadsimta norakstiem līdz pat 21. gadsimta materiāliem. Latviešu rokrakstu krājumā ir K. Valdemāra, K. Barona, J. Poruka, J. Jaunsudrabiņa, R. Blaumaņa, A. Čaka un daudzu citu autoru manuskripti.

Izstādē aplūkojama M. Luterā vēstule Rīgas birģermeistaram un rātskungiem (1540), mesas dziedājumu notis „Missale Rigense”, kas savulaik skanējušas Rīgas Domā 14. gadsimtā. Atsevišķi manuskripti redzami kopā ar darbu pirmpublicējumiem: J. Alunāna dzejoļu krājums „Dziesmiņas, latviešu valodai pārtulkotas”, kas tiek uzskatīts par pirmo mākslinieciski nozīmīgo dzejas apkopojumu latviešu valodā, un pirmā latviešu valodā sarakstītā reālistiskā romāna „Mērnieku laiki” manuskripta fragments. Viena no romāna autoru – M. Kaudzītes teksta labojumos un papildinājumos skaidri redzams radošais darba tapšanas process.

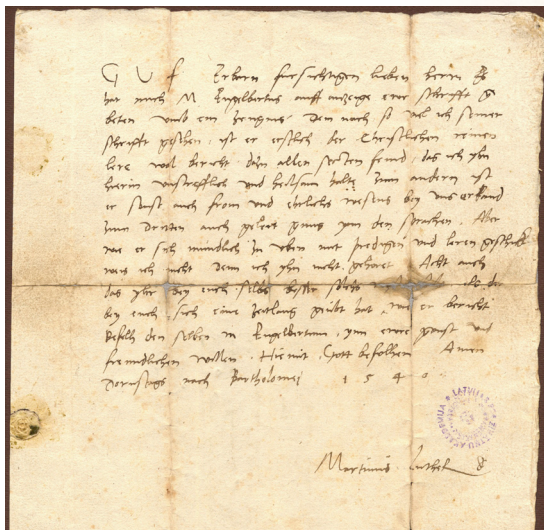
Manuscripts

The exhibition reveals the collection of manuscripts from the 13th century. The oldest manuscript books „Psalterium Davidis” and „Parabola Salomonis” have been obtained from the former Roman Catholic monasteries of Riga. They have rich decorative design, illuminations and colourful and gilded initials.

The Library has chronicles, genealogies, diaries, and travelogues - important material pertaining to cultural history of the Baltic area.

The major part of the manuscript collection consists of funds of Latvian scientists, writers, linguists, folklorists and cultural figures, from the 17th century copies of C. Fürecker's Latvian language dictionary to the 21st century materials. The collection of Latvian manuscripts contains manuscripts of K. Valdemārs, K. Barons, J. Poruks, J. Jaunsudrabiņš, R. Blaumanis, A. Čaks and many others, Latvian scientists included.

The exhibition exposes M. Luther's letter to Burgomaster and town councillors of Riga (1540), scores of chants „Missale Rigensis”, used to be rendered at the Riga Dome Cathedral Masses in the 14th century. Some of manuscripts are exhibited together with their first edition: J. Alunāns's poetry book „Dziesmiņas, latviešu valodai pārtulkotas” (Songs translated for the Latvian language) that is considered the first important collection of poetry in Latvian and a manuscript fragment of the first realistic novel in Latvian „Mērnieku laiki” (Times of surveyors) by brothers Kaudzītes. M. Kaudzīte's corrections and additions reveal the creative process how the novel was written.

M. Lutera vēstule Rīgas birģermeistaram un rātskungiem. 1540

M. Luther's letter to Riga mayor and members of Riga Town Council. 1540

Latvijas Universitātes Bibliotēkas un
Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas
veltījums

Latvijas Universitātei 95. gadadienā

Reto izdevumu un manuskriptu izstāde

BIBLIOTĒKU DĀRGUMI

Bibliotēkā Kalpaka bulvārī 4, Rīgā

apskatāma darba dienās

10.00 – 18.00

Virtuālā izstāde

Pēc pieciem mirkļiem 100 gadi:

Bibliotēku dārgumi

<http://www.mirkli.lu.lv>

besten vmb ein geringes
 Abriß gegeben; ist er er/
 here noch beuollet dahn al
 herin anstrefflich und be/
 er stant auch from und
 ihm derten auch gebrat

LIVONIAE NOVA
 DESCRIPTIO,
 Joanne Porcancio
 auctore.

The title...
 quibus...
 Anno...
 1540

was ist...
 ...
 ...